به همراه
مرور برش‌هایی از
نسخه دوم ماهنامه نیستان
آبان‌ماه ۱۳۷۴

نیستان نامه ۲

خبرنامه انتشارات کتاب نیستان
شماره دوم، شهریور ۱۳۹۹

گپی با احمد دهقان
جنگ، شاه‌راه ادبیات ایران

مروری بر «گزیده و حس و حالی از نهج البلاغه»
جامی از شراب ربانی نهج البلاغه

در نیستان بشنوید
معرفی تازه‌ترین کتاب‌های صوتی

نامه‌ی دوم

حمله ملخ‌ها

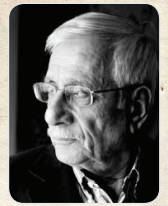

نویسنده: زکریا تامر

یکی بود، یکی نبود . غیر از خدا هیچ کس نبود . زیر گنبد کبود شهری بود و مردمی داشت .

شهری زیبا و دوست داشتنی که مردمی با صفا و آرامش در آن زندگی می‌کردند .

آن‌ها هر چه می‌خواستند از باغ‌ها و مزرعه هایشان به دست می‌آوردند و هیچ وقت گرسنه نمی ماندند .

رودخانه‌های پر آب، درخت‌های سرسبز و بلند، گل‌ها و میوه‌های گوناگون و .... همه نعمت هایی بود که خداوند به آنها بخشیده بود .

روزی مردی وارد شهر شد و به مردم گفت : من از بالای کوه ملخ‌های زیادی را دیدم که به طرف شهر پرواز می‌کردند.

مردم شهر با شنیدن این خبر، به شدت ترسیدند، ولی قبل از انجام هر کاری، با سخنرانی‌های متعدد و طولانی، از مرد به خاطر دادن این خبر تشکر کردند

سپس همه ی مردم برای مبارزه با ملخ بسیج شدند. اما چگونه ؟

شاعران در شعرهایشان، نویسندگان در نوشته‌هایشان و سخنرانان در سخنرانی‌هایشان درباره زشتی ملخ‌ها و ضررها و زیان‌هایشان داد سخن دادند و تا توانستند ملخ‌ها را محکوم کردند .

در این حال دوباره خبر رسید که ملخ‌ها هر لحظه نزدیکتر می‌شوند .

باز همه دست به کار شدند و تلاش کردند که شعارهای محکم‌تری علیه ملخ‌ها بدهند و آن‌ها را بیشتر محکوم به مرگ کنند .

در حالی که مردم شهر، مشغول بحث و گفتگو و برگزاری سمینار درباره کیفیت ظهور ملخ پیشینه تاریخی آن، مختصات ظاهری و باطنی ملخ و دلایل حمله ملخ‌ها به شهر بودند، ملخ‌ها وارد شهر شدند . تمام شهر را اشغال کردند و به ویران کردن مزرعه‌ها و کشتزارها پرداختند .

بعد از آن، همه همچنان درباره ملخ‌ها گفتگو می‌کردند، علیه ملخ‌ها شعار می‌دادند و...

ملخ‌ها همچنان خوشه‌های گندم را می‌خوردند، سبزی‌ها را می‌جویدند و باغ را ویران می‌کردند .

گفتگو با مردگان

نویسنده: جمعی از نویسندگان
ترجمه: ناهید زهرا سلیمی

کتاب «گفت‌وگو با مردگان» شامل ۱۲ داستان برگزیده این جایزه در سال ۱۹۹۱ با ترجمه زهرا سلیمی است. در میان نویسندگان حاضر در این کتاب آثاری از جان آپدایک نویسنده برگزیده این جایزه در کنار داستان‌هایی از نویسندگان کمتر شناخته شده در ایران نیز به چشم می‌خورد. به اعتقاد سرویراستار این مجموعه تکرار نام نویسنده‌ای مانند آپدایک در این مجموعه طی یک دهه نشان از تلاش مستمر وی برای فعالیت در مقام یک داستان‌نویس است و در کنار آن تغییر متناوب نسل‌ها و چهره‌های و نظرگاه‌ها و سوژه‌های داستانی را در میان نویسندگان انگلیسی زبان به تصویر می‌کشد. نگاه خاص انسانی و اخلاقی جایزه ا. هنری در کنار حضور داستان‌هایی در این کتاب که در سال ابتدایی دهه پایانی قرن بیستم نوشته شده است نیز بر اهمیت این اثر بیش از پیش افزوده است و آن را قابل توجه کرده است.

اسطوره‌های اسلاوهای شرقی

نویسنده: یلنا یوگنیونا لوکیوسکایاو
ترجمه: صدیقه خزایی

کتاب اسطوره‌های اسلاوهای شرقی اثری است درباره زندگی، زیست باورها و اندیشه‌های مردمان اسلاو و اسطوره‌هایی که به زندگی آنها معنی داده است.

نویسنده در این کتاب با توجه به اینکه فلسفه اسطوره‌ها معنا بخشیدن به زندگی مادی است و آشکارترین نشانه‌های زندگی مادی، زمین، آب، درخت، باروری، رشاد و برکات است. آب و درخت در همه اسطوره‌ها یادآور زندگی هستند؛ چه آنهایی که در سرزمینهای گرم و خشک به چشم می‌خورند و چه آنهایی که در سرزمینهای سرد، در کتاب خود درباره زندگی، زیست باورها و اندیشه‌های مردمان اسلاو و اسطوره‌هایی که به زندگی آنها معنی داده است سخن‌گفته است. نکته قابل توجه درباره محتوای کتاب این است که اسطوره‌های اسلاوها چیزی نبوده است که در گذشته از بین رفته باشد یا دوران آن به سر آماده باشد، بلکه نسل به نسل و سینه به سینه نقل شده و با تغییر و تحولاتی به شکل امروزی‌اش درآمده است.

مردگان راوی

تالیف: مریم ساحلی

اتفاقی که در این کتاب رخ داده است روایت از زاویه افرادی است که دیگر می‌توانند و می‌خواهند به دنیا دلبستگی داشته باشند و نه آنچه روایت می‌کنند و این می‌تواند منجر به اتفاقی در حال و روز قهرمان‌های داستان‌شان شود. آنها اهل روایت در ماضی بعید هستند. روایت در زمانی که جایی در گذشته شروع شده و در همان گذشته نیز به پایان رسیده و یا به حال خود رها شده‌اند.

ویژگی روایت داستان تازه مریم ساحلی در مقید نبودنش در روایت است. او راوی خاصی برای کتاب خود انتخاب کرده است و این راوی به تناوب به زیست و فعل زندگان و مردگانی در فراخنای داستان گریزی می‌زند. شور شاعرانه زبان ساحلی در این کتاب نمونه‌ای است قابل توجه از خلق زبانی انحصاری و فاخر برای داستان پردازی. این کتاب پس از انتشار کتاب «بی‌خلوتی» تازه‌ترین اثر این نویسنده در کتاب نیستان به شمار می‌رود.

ایست تردست

تالیف: سیروس همتی

کتاب ایست تردست تازه‌ترین تجربه سیروس همتی نمایشنامه‌نویس و بازیگر تئاتر و سینما و تلویزیون است. همتی که در سال‌های اخیر دستی روان به قلم نمایشنامه‌نویسی داشته است در این کتاب دونمایشنامه کوتاه از خود را به مخاطبانش عرضه کرده است. نمایشنامه ایست نیز حاصل یک موقعیت تراژیک ویژه و کوتاه است. موتور سیکلتی در منطقه خط ویژ در خیابان روی زمین می‌خورد و پلیس موتور و راکبش را بازداشت می‌کند. در ادامه و در بررسی مدارک موتور مشخص می‌شود که موتور متعلق به پدر شهید راکب است و در جبهه یکبار با خمپاره سوخته است و پلیس نیز که همرزم پدر است به صورت اتفاقی با پسرش روبرو شده است.

نمایشنامه تردست روایتی است از حضور یک تردست در جبهه. این نمایشنامه کوتاه بیش از هر چیز بر پایه موقعیت خاص خود که حضور شخصی با چنین ویژگی‌هایی است در جبهه خود به پیشواز مخاطب خود می‌رود.

نیستان نامه
خبرنامه انتشارات کتاب نیستان
شماره دوم. شهریور ۱۳۹۹

www.neyestanbook.com

دل به عشقت مبتلی شد
یا
سفرنامه‌ای خاص از سفری خاص‌تر

طی سال‌های اخر پیرامون سفر معنوی پیاده‌روی اربعین حسینی کتاب‌های بسیاری منتشر شده است. کتاب‌هایی که درباره فلسفه این سفر و یا درباره تجربه این سفر نوشته شده است و گاه نیز سفرنامه‌هایی کوتاه با حس و حالی بسیار دلنشین درباره این سفر به مخاطبان آثار مکتوب عرضه شده است.

کتاب«دل به عشقت مبتلی شد» یکی از متفاوت‌ترین سفرنامه‌های اربعین حسینی است که طی سال‌های اخیر نوشته شده است. محمد آقاسی راوی این کتاب این اثر را به دنبال سفر پیاده‌روی اربعین خود در سال ۱۳۹۶ تالیف کرده است.

شرحی مختصر وخواندنی از سفر خود به کشور عراق بازگو کرده است؛ سفری که بیش از هر چیز نمایشی است از تسلیم و شوق وشگفتی موجود در این سفر و سرزمین.

مهمترین ویژگی این کتاب اما نه شرح این سفر که نگاه خاص مردمشناسانه مولف در تدوین متن سفرنامه است که به گفته مولف نوعی پدیده‌شناسی از راهپیمایی عظیم اربعین حسینی است.

آقاسی برای رسیدن به روایتی متفاوت در این گزارش سعی کرده از متن سفر که تجربه عمومی همه مردم حاضر در آن است خود را رهانده به حاشیه‌های جذاب کمتر تجربه و دیده شده در آن دقیق شود. حاشیه‌هایی که او به آن توجه دارد شامل گزارشی از رفتارهای مردمی و نیز اتفاقات اجتماعی است که در حاشیه این سفر در حال اتفاق است و برای او از همان ابتدای سفر و در راه رسیدن به فرودگاه آغاز و تا پایان سفر ادامه پیدا می‌کند.

آقاسی در این گزارش و در اتفاقی کمتر دیده شده در قامت مکتوب ساختن تجربه این سفر سعی می‌کند تا جای به جای آن را به عنوان یک پدیده اجتماعی ببیند و در نتیجه اجزاء مختلف آن اعم از چگونگی سفر، پیمودن مسیر، مواجهه با ایرانی‌ها و عراقی‌ها و رفتارهای آنها همگی در حکم اجزاء سازنده یک کل برای وی عمل می‌کنند.

«این من‌های بازیگوش»
یا
یاد بگیر بهتر زندگی کنی

کتاب «این من‌های بازیگوش» تازه‌ترین اثر سید علی شجاعی و دومین کتب از مجموعه «زیست اخلاق مدار» برای کودکان است که از سوی انتشارات کتاب نیستان منتشر شده است.

شجاعی که پیش از این در قالب مجموعه‌های ادبی و فلسفی برای مخاطبان کودک و نوجوان دو مجموعه » فلسفه برای کودکان» و «مهارت‌های زندگی برای کودکان» را منتشر کرده که به هشت زبان زنده دنیا ترجمه شده و جوایز ادبی داخلی و خارجی مختلفی را نیز برای مولف آن به ارمغان آورده است.

کتاب تازه او با عنوان «این من‌های بازیگوش» با یک اتفاق بزرگ و عجیب شکل می‌گیرد. در یک نیمه شب بزرگترین درخت شهر بر اثر طوفان از جا کنده می‌شود و بزرگترین خیابان شهر را می‌بندد. در این میان هر فردی در مواجهه با این اتفاق به فکر کاری می‌افتد از عکس گرفتن با درخت تا برداشتن شاخه‌ای و... کتاب در ادامه به شرح این مساله می‌پردازد که اگر مجموعه‌ای از این «من‌ها» در کنار هم به یک «ما» مبدل شوند می‌توانند مشکلات بزرگی مانند برداشتن درخت شکسته از خیابان را حل کنند

کتاب در متن خود سعی کرده با روایتی داستانی و با طرح سوالاتی آنها را به سمت حرکت در فعالیتی جمعی هدایت کند و از کار فردی و تنها به خود اندیشیدن دور کند.

شجاعی در این کتاب همانطور که خود نیز به مساله زیست اخلاق‌مدار تاکید داشته سعی کرده روحیه کار جمعی، خرد جمعی، خیر جمعی و نفع جمعی را به مخاطب نوجوان خود یادآوری کند و به او گوش‌زد کند که با گذشتن از برخی منافع فردی شاید کم اهمیت می‌تواند به سمت منافعی بزرگ و حرکت‌هایی اجتماعی سوق دهد.

این کتاب با تصویرگری‌های خانم یگانه یعقوب‌نژاد نیز همراه شده است که در آن سعی شده تا پیش از هر چیز تصویرگری تالیفی مورد توجه قرار بگیرد و هر شخص و شخصیت در این تصاویر مسیری یکتا و منحصر به فرد را طی کرده است و در نهایت نیز تصاویر هم‌پای داستان در صدد ساخت روایت خاص خود از آنچه کتاب در پی بیان آن است پرداخته است.

از لابه‌لای صفحات کتاب

علی جان تو شاهد باش...

علی جان! تو مرد این دنیا و مقابله با سختیها و گرفتاریهایش بودی، ببین که چگونه به اسم تکریم و تعظیم تو، تو را فرادسترس و آسمانی کرده‌اند؟ علی! برای تو انسان حرمت و کرامت داشت، ببین به نام تو چه اهانت‌ها که به انسان و مسلمان در حکومت دینی نمیشود؟

علی جان! درد اصلی اینجاست که یادشان رفته است که تو مرد عملی، نه حرف. تو حکومت را نپذیرفتی که مردم تنها سخنان خوب بشنوند. تو آمدی که مردم عمل خوب و عادلانه ببینند.

علی جان! در ثنای تو کتاب‌ها می‌نویسند و در مدح تو شعرها می‌سرایند اما کسی نیست که نشانه‌های تو را در عمل و واقعیت جستجو کند. واقعیت آزادیخواهی و حریت، واقعیت عدالت‌خواهی و توزیع عادلانه بیت المال، واقعیت اخلاق و معنویت.

علی جان! تو فخر عالم بشریتی، اما مایلم بیش از آنکه گفتار تو را بسرایم، عمل عینیت یافته گفتار تو در نظام اسلامی شیعی را بسرایم.

(بخشی از مقدمه کتاب گزیده و حس و حالی از نهج البلاغه)

جامی از شراب ربانی نهج‌البلاغه

دکتر عماد افروغ را باید یکی از متفاوت‌ترین چهره‌های سیاسی و فرهنگی و دانشگاهی ایران دانست. دکتر افروغ در سال‌های فعالیت علمی خود در ایران بیشترین تلاش و فعالیت‌خود را در راستای منویات فرهنگی و رسالت دانشگاهی خود صرف کرده ولی با این همه از سیاست‌ورزی نیز هیچگاه فارغ نبوده است.

یکی از بارزترین و شاید نخستین فعالیت‌های سیاسی وی را بتوان در حضورش طی سال ۱۳۵۹ و حین تحصیل در رشته جامعه‌شناسی دانشگاه سالفورد انگلستان شاهد بود که به دلیل حضورش در تظاهراتی علیه آمریکا در مقابل سفارتخانه این کشور که در اعتراض به برخورد پلیس آمریکا با دانشجویان مسلمان ایرانی در آمریکا، برگزار شده بود؛ افروغ دستگیر و زندانی شد و در زندان بیش از ۵ بار محاکمه و سپس از آن کشور اخراج شد. پس از این اتفاق ۲۰ سال فاصله میان یکی از جدی‌ترین نقش آفرینی‌های سیاسی وی فاصله می‌افتد.

تا اینکه در نهایت در انتخابات مجلس ششم و در زمره فهرست اصولگرایان قدم در مجلس شورای اسلامی می‌گذارد و آنچه از جریان سیاست‌ورزی در ایران طی آن چهار سال حضور درک می‌کند او را به این وادار می‌سازد تا خود را از فعالیت‌های مرسوم سیاسی دور کند و به منتقد جدی سیاستورزی‌های رایج در ایران مبدل شود؛ منتقدی که همواره در درون ساختارهای رسمی و مستدل و دانشگاهی نقد و اظهار و نظر کرده است و همواره نیز دلسوزانه به این امر مبادرت کرده است.

افروغ طی سال‌های اخیر که از تهران مهاجرت کرده و ساکن روستایی در نزدیکی قائمشهر شده است فرصت بیشتری برای فعالیت‌های مکتوب و نگارش به دست آورده است که شاید مهمترین آن نگارش مجموعه بزرگ روزنوشت‌هایش و نیز کتاب گزیده و حس و حالی از نهج البلاغه است.

«گزیده و حس و حالی از نهج البلاغه» گزیده‌هایی منتخب از خطبه‌ها حکمت‌ها و نامه‌های نهج البلاغه است که افروغ آن را به فراخور توان و فکر و اندیشه و جذابیت محتوایی انتخاب و به آن شرح وتفسیری از نگاه خاص جامعه‌شناسانه خود افزوده است که این افزودن بیشتر زبانی عام دارد و برای مخاطب عمومی قابل استفاده است.

این برداشت‌ها وتفسیرهای هماره با آن در واقع حس و حال و اندیشه‌ای است که افروغ در مواجهه با این فرازهای نهج‌البلاغه در خود شکل گرفته دیده و آن طور که خود روایت می‌کند سعی کرده با نگارش آن با دیگر مخاطبانی که ممکن است از این نظرگاه به این کتاب سترگ ورودی داشته باشند، به اشتراک گذاشته است

افروغ در بخشی از مقدمه خود بر این کتاب در این زمینه آورده است: سالهاست که میخوانم و مینویسم، به جرات می‌توانم از سر صدق فریاد بزنم و مدعی شوم که سخنی حکیمانهتر از سخنان علی نشنیده و نخوانده ام. درست پس از مطالعه شهر خدا و اعترافات آگوستین قدیس بود که وارد دریای بیکران و جوشان و ناتمام و زایای نهج‌البلاغه شدم. سخت مبهوت درهای گرانبهای این گفتار شدم. این سخنان به منزله شرابهای نابی بودند که مرا مست خود کردند. و هرگاه بر آنها مرور میکنم باز مست و از خود بی‌خود می‌شوم و حالم خوش می‌شود.

افروغ اما هدف از نگارش این کتاب را جدای از علاقه‌مندی حسی خود به مولای متقیان، باورمندی‌اش به کشف و حل مشکلات حکمرانی شیعی در ایران با تمسک به حکمت‌ها و سخنان حضرت علی(ع) عنوان کرده و به همین دلیل در کتاب خود به صراحت عنوان می‌کند حضرت علی(ع) بیش از هر شخصیت دیگری چاره دردهای ما در جامعه شیعی ایران، به ویژه پس از انقلاب اسلامی است. و از همین رهگذر است که در مقدمه‌اش در این کتاب می‌نویسد: علی کجاست که ببیند به نام او و زیر پوشش حکمرانی منتسب به او چه جفاها که در حق او نمی‌شود.

وی از همین نظرگاه در کتاب خود روایت می‌کند برخلاف سیرة برخی عالمان دین، از نهج البلاغه مستفاد می‌شود که در مواجهه با مولای متقیان با شخصیتی روبه‌رو هستیم که نسبت به دردها و مشکلات و بی عدالتی‌ها و بی‌دینی‌های حاکم بسیار ناآرام است و از نظر محتوایی همانند اسپند روی آتش است و نمیتواند با خونسردی از کنار مشکلات مردم بگذرد. افوغ معتقد است امروزه در ایران متأسفانه در شرایطی هستیم که اینگونه منشها و سلوکها زیر سؤال می‌روند و شخصیتهایی آرام و بی‌توجه به دردها ستایش و ترویج می‌شوند.

این کتاب تلاشی است در راستای بیان این باور افروغ که نهج البلاغه نماد و نمایشی است از شخصیتی که نسبت به دردها و مشکلات و بی‌عدالتی‌ها و بی‌دینی‌های حاکم بسیار ناآرام و از نظر محتوایی همانند اسپند روی آتش است و نمی‌تواند با خونسردی از کنار مشکلات مردم بگذرد و این در حالی است که اینچنین منش‌ها و شسلوکی در کشور ما در حال حاضر به زیر سوال می‌رود و بی‌توجهی به دردمندی مخاطبان مورد ستایش قرار می‌گیرد.

neyestanbook

از زبان نویسنده

ما و جامعه اسلامی اورژانسی

واقعا وضعیت امروز جامعه ما «اورژانسی» است و ما باید به گفتمان انقلاب‌اسلامی یا به عبارتی به سه هدف «آزادی»، «عدالت» و «اخلاق و معنویت» رجعت کنیم که به نحوی سه شعار اساسی انقلاب اسلامی یعنی «استقلال»، «آزادی» و «جمهوری اسلامی» را هم در خود دارد.

تشکیل جمهوری اسلامی صرفا به لحاظ «سیاسی و شکلی» دغدغه ما نبود. به این معنا که؛ تنها به مستقر شدن یک نظام سیاسی بسنده کنیم، بلکه هر نظام سیاسی وسیله است و هدف نیست. در دوران انقلاب، جمهوری اسلامی را وسیله مناسبی تشخیص دادیم که می‌توانست تحقق‌بخش اهداف ما (آزادی، عدالت و اخلاق و معنویت) باشد، لذا هدف غایی را باید در تحقق این آرمان‌ها دنبال کنیم.

به نظر می‌رسد بین گفتمان انقلاب اسلامی، اهداف و شعارهای آن و واقعیت موجود امروز حداقل در بعد داخلی فاصله‌هایی ایجاد شده است. برای مثال وقتی برای انجام کاری به اداره‌ای مراجعه می‌کنید، متوجه می‌شوید که گاهی و به‌رغم نصب گفته‌هایی از ائمه اطهار(ع)، رهبر کبیر انقلاب(ره) و رهبر معظم انقلاب بر در و دیوار اداره چگونه کرامت شما را زیر سؤال می‌برند و با چه برخورد تلخی شما را رو به رو می‌کنند. این رفتارها گواهی بر این مدعا است که بین «نظر» و «عمل» در جامعه ما شکاف‌هایی ایجاد شده است. وقتی عملی منطبق با آن نظر نداریم چرا شعار می‌دهیم؟

نیستان نامه
خبرنامه انتشارات
کتاب نیستان
شماره دوم شهریور ۱۳۹۹

www.neyestanbook.com

گپی با احمد دهقان

جنگ، شاه‌راه ادبیات ایران

احمد دهقان تنها نویسنده ایرانی است که می‌گوید خود و ادبیاتش را وقف جنگ کرده است. در همین گفتگو تاکید دارد که سوژه‌های غیر جنگی زیادی برای نوشتن دارد اما تصمیم ندارد فعلا به آنها بپردازد. او با رمان «سفر به گرای ۲۷۰ درجه» یکی از اتفاقات ادبیات ایران در سال‌های پس از انقلاب اسلامی را رقم زد. اتفاقی که تا ترجمه این رمان به چند زبان نیز پیش رفت و نام او را بارها و بارها بر سر زبان‌ها انداخت. پس از آن مجموعه داستان «من قاتل پسرتان هستم» از او منتشر شد که حواشی زیادی برای نویسنده آن ایجاد کرد. مجموعه داستانی که دهقان در آن اصولی تازه در روایت از جنگ را به نام خود ثبت کرد. پس از آن نیز آثاری چون «دشتبان» و «پرسه در خاک غریبه» را منتشر کرد که در زمره متفاوت‌ترین رمان‌ها در تصویرسازی و شخصیت پردازی در داستان جنگ است. رمان آخروی نیز با عنوان «بچه‌های کارون» منتشر شد که سرشار از تصویرهای ناب از جنگ است تا جایی که خوانش آن همانند دیدن یک مستند جنگی نفس‌گیر و جذاب است. آخرین اثر داستانی وی نیز با عنوان «جشن جنگ» چندی پیش در انتشارات کتاب نیستان منتشر شده است. آنچه در ادامه می‌خوانید بخشی از یکی از معدود مصاحبه‌های وی است که به بهانه این کتاب صورت پذیرفته است

«جشن جنگ» چگونه کتابی است و مخاطب قرار است با خوانش آن به چه چیز دست پیدا کند؟

جشن جنگ ده داستان کوتاه است که ۳ یا ۴ داستان آن قبلا در برخی مجلات منتشر شده بود، اما عمده آن‌ها داستان‌هایی است که در دو سه سال اخیر نوشتم. دفترچه سوژه‌ای دارم که از ابتدا آن را پر می‌کردم و هر روز سوژه جدیدی به آن اضافه می‌شد، اما همیشه نوشته نمی‌شد. این دفترچه سوژه پر شد و بعد از سال‌هایی که از من قاتل پسرتان هستم گذشت، دیدم این سوژه‌ها می‌توانند به دنیا بیایند، می‌توانند ظهور کنند. از دوسال پیش نوشتن این سوژه‌ها را آغاز کردم و مجموعه «جشن جنگ» حاصل این سوژه‌هاست که شاید یک دهه با من زندگی می‌کردند.

این سوژه‌ها سوژه‌هایی است که هر نویسنده‌ای در دوران نویسندگی خود پیدا می‌کند و می‌نویسد، می‌تواند بر اساس یک گفت‌وگو باشد، بر اساس یک اتفاق ساده در شهر یا بیرون شهر باشد که همه این‌ها می‌تواند داستانی را برای نویسنده بسازد.این سوژه‌ها اینگونه شکل گرفته و متولد شدند.

چرا «جشن جنگ»؟ عنوان کتاب «جشن جنگ» نوعی تناقض با مفهوم جنگ در اذهان دارد، از چه روی این عنوان برای کتاب انتخاب شده است؟

«جشن جنگ» نام اولین داستان این مجموعه است، در نگاه فلسفی جشن و جنگ با هم شباهت‌ها و تصادهایی دارند، این شباهت‌ها و تصادها بسیار زیباست، بسیاری از افرادی که نگاه جامعه شناسانه به جنگ دارند، در مورد این شباهت‌ها و تضادها صحبت کرده و این موضوع را پیش کشیدند. این حاصل تجربیات من است در دنیای مردم شناسی در دوره ای که در آن موضوع درس می‌خواندم. داستان «جشن جنگ» یکی از سوژه هایی بود که شکل گرفت و اینگونه نوشته شد.

بسیاری می‌گویند دیگر دوره نوشتن از جنگ گذشته است، باید از فضای اجتماعی حال نوشت، در مقابل ما در ادبیات داستانی سایر کشورها می‌بینیم که با وجود گذشت یک قرن از جنگ‌های جهانی و یا در روسیه با گذشت سال‌ها از جنگ ادبیات جنگ هنوز زنده‌است و حرفی برای گفتن دارد، به نظر شما که زبان زنده جنگ در روزگار کنونی هستید، داستان امروز جنگ باید راوی چه چیزی جز جنگ باشد؟

امروز، روز شکوفایی ادبیات جنگ است، وقتی به داستان‌ها و رمان‌هایی که در کشور منتشر می‌شود، نگاه می‌کنیم، می‌بینیم که از همه قشرها و سلایق، رمان‌هایی درباره جنگ نوشته می‌شود، امروز رمان جنگ به مانند گذشته، نهال کوچکی نیست که در گوشه‌ای دور افتاده و بدون آب رشد کند، رمان جنگ امروز در چهارراه ادبیات کشور حضور دارد و همه از آن می‌گویند و می‌نویسند، ادبیات جنگ امروز به شاه‌راه ادبیات کشور تبدیل شده است که دیگر قالب کتمان نیست.

اما اینکه آیا باید به ادبیات اجتماعی رجوع کنیم یا خیر، به نظر من بسیار واضح است، ادبیات اجتماعی، ادبیات گسترده ای است که همه آن را دوست می‌دارند و می‌خوانند، ادبیات جنگ نشان داده است که کسی نمی‌تواند آن را فراموش اما تنها بخشی از ادبیات کشور، می‌تواند ادبیات اجتماعی باشد، ادبیات جنگ هم بخشی از ادبیات است، همان طور که در مدیوم سینما هر ساله چند فیلم درباره جنگ ساخته می‌شود یا در ادبیات در میان بهترین رمان‌ها چندتایی با موضوع جنگ است.

با این تفسیر، جشن جنگ به دنبال چه روایتی از جنگ برای مخاطب امروز است؟

جشن جنگ می‌خواهد، برش‌هایی از زندگی در جنگ را نشان دهد، نگاه متفاوتی را نسبت به نگاه‌های مرسوم نشان دهد، مخاطب ما سلیقه‌های متفاوتی نسبت به ادبیات و سینما دارد، مخاطب به دنبال آن است که نگاه غیرکلیشه‌ای را در ادبیات جنگ ببیند، دنبال نگاه‌های تازه در ادبیات جنگ می‌گردد، هر جا نگاه‌های تازه به ادبیات جنگ تزریق شده موفق بوده است.

سعی کردم نگاه متفاوتی را نسبت به ادبیات جنگ داشته باشم، نگاهی که همسو با نگاه مخاطب امروز باشد و از دریچه چشم آن‌ها ادبیات را بنگرم و ببینم در ادبیات جنگ و داستان جنگ چه چیزی را می‌خواهد ببند، در مجموع «جشن جنگ» پیشنهاد تازه‌ای به مخاطب امروز ادبیات کشور است.

فراتر از گفتگو

من سعی کردم که نگاه خودم را نسبت به جنگ داشته باشم، نگاهی که هزار احترام به افرادی است که در جنگ حضور داشتند، با هزار احترام به افرادی است که در جبهه‌های جنگ به خون غلطیدند، و نگاه متفاوت به هزاران جانبازی است که در روستاها و ده‌کوره‌ها زندگی می‌کنند و آنها را کسی نمی‌بیند، نگاه متفاوت این نیست که بخواهیم چیز دیگری بگوییم، یا نگاه دیگران را داشته باشیم، نگاه متفاوت این است که آدم‌هایی را ببینیم که دیگران ندیدند، من سعی کردم در ادبیات جنگ پرچمدار کسانی باشم که زبانی برای گفتن ندارند

من هزار بار گفته‌ام که کسانی که داستان می‌نویسند، صاحب خانه‌های ادبیات این کشور هستند، آن‌ها ماندگار هستند و آن‌ها هستند که تعیین می‌کنند چه چیز بنویسند و چه چیز ننویسند، من هم به عنوان نویسنده‌ای که درباره جنگ می‌نویسم، صاحب‌خانه ادبیات جنگ هستم، به مانند ده‌ها نویسنده‌ای که هر کدام صاحب خانه هستند، در این عرصه این درست‌گویی‌ها و فریادهای ناروا نمی‌تواند تاثیری در ادبیات داشته باشد، هر چند کسانی که فریادها را می‌زدند، دلایل غیرادبی دارند.

داستان‌های کوتاه «جشن جنگ» برش‌هایی کوتاه از زندگی در جنگ هستند، بسیاری از نویسندگان ما گستره زندگی در جنگ را نشان دادند، یک رزمنده را در یک عملیات یا زندگی، اما داستان کوتاه انتخاب می‌کند، برش‌هایی کوتاه از لحظات یک رزمنده در جبهه را. این برش‌ها بسیار تکان‌دهنده هستند، همان طور که همینگوی در ۵ داستان کوتاهش درباره جنگ برش‌های کوتاه را نشان داده است که جزو بهترین داستان‌های کوتاه جنگ شده است و حتی برخی آن‌ها را بهتر از رمان‌هایش می‌دانند

وقتی یک دهه از انتشار کتابی می‌گذرد، نویسنده نیز نگاهش متفاوت به دنیا می‌شود، این نگاه متفاوت شدن نه به معنای پسرفت، بلکه نوع دیگر دیدن است. نویسنده بنا به آن پیشرفت و زندگی‌ای که دارد، می‌تواند دنیا را به شکل دیگری ببیند در همه آثار نویسندگان دنیا این موضوع را می‌توان دید. بسیاری از آثار من محصول دهه گذشته بود، دهه‌ای که در آن نگاه بسته‌ای نسبت به ادبیات جنگ وجود داشت. در حالیکه ادبیات جنگ احتیاج به نگاه گسترده‌ای دارد که این نگاه گسترده باید در تمام جنبه‌های سوژه‌های جنگ لحاظ شود

تمنای تو

سید مهدی شجاعی

خدایا

به هر که میوه سنگین عشق می‌دهی، شاخه وجودش را می‌شکنی. تو خود مرهم شاخه‌های شکسته باش

خداوندا

ما مدعیان دروغین انتظاریم. حرف از چشم انتظاری محبوب می‌زنیم اما به اندازه ساده‌ترین دوستانمان هم گوش به زنگ آمدنش نیستیم. الفبای انتظار را به ما بیاموز و لذت انتظار را به ما بچشان.

خدایا

در شامه شهر، بوی شهادت پیچیده است. زکامان و راه نفس بستگان را سلامت عنایت کن و فرومایگان را کرامت و سوء استفاه‌گران را توبه و ندامت.

خدایا

ترک امر به معروف و نهی از منکر به گفته ولی تو اسباب ترویج ستم شده است. شهامت و آزادگی را در این امت مظلوم، مستدام بدار

خداوندا

به هنرمندان ما دین و درد و درایت و به هنرجویان ما رشد و بلوغ و فراست و به نویسندگان ما عمق و غیرت و عزت عنایت بفرما

خداوندا

دینفروشان را دنیا بده تا دست از سر دین بردارند و دل دین طلبان را از حب دنیا تهی کن تا تمام تو را بجویند

خداوندا

شعله‌ای از حقیقت آتش ارتشا را در این دنیا به رشوه‌گران بچشان

خدایا

شر ستمگران را به خودشان بازگردان و ما را آنچنان گرفتار دنیا مپسند که از حضور در عرصه اعتراض باز بمانیم

خدایا

بر ما بی‌چشم و رویان نمک ناشناس رحم کن. در این خانه جهان که میهمانیم چشم از صاحبخانه گرفته‌ایم و به سفره و غذا دوخته‌ایم. ولی نعمتمان را به ما بشناسان که دریابیم: «و بیمینه رزق الوری»

نیستان نامه

خبرنامه انتشارات کتاب نیستان
شماره دوم، شهریور ۱۳۹۹

صاحب امتیاز:
انتشارات کتاب نیستان
دبیر تحریریه:
حمید نورشمسی
مدیر هنری:
مهدی رجبی

تلفن: ۵ـ۴۲۶۱۲۴۴۳
فکس: ۴۲۶۱۰۷۸۶
نشانی:
بزرگراه صدر- خیابان شهید قلندری جنوبی نبش ششم- پلاک دو
neyestanbook.com
info@neyestanbook.com

لطفا نظرات، نقدها و یادداشت‌های خود را برای نیستان نامه در پیام‌رسان واتس‌آپ و تلگرام به شماره ۰۹۱۲۸۳۵۱۲۰۱ ارسال فرمایید. این مطالب از شماره‌های آتی و به صورت منتخب منتشر می‌شود

نیستان را بشنوید!

کتاب نیستان بیش از ۸۵ اثر خود را درقالب کتاب صوتی برای شما در دسترس قرار داده است.

این آثار شامل منتخبی از آثار نیستان در تمامی زمینه‌های فعالیت آن به شمار می‌رود

آفتاب در حجاب
با صدای سید مهدی شجاعی

کشتی پهلو گرفته
با صدای سید مهدی شجاعی

پدر عشق پسر
با صدای سید مهدی شجاعی

در نیستان بشنوید

و حاصل همکاری میان نیستان و سامانه‌های کتاب‌راه، نوار و فیدیبو برای عرضه است.

هر عنوان از کتاب‌های صوتی در سایت www.Neyestanbook.com انتشارات به نشانی و نیز سایت و اپلیکیشن کتاب‌راه و فیدیبو و نوار قابل تهیه و استفاده است.

کتاب‌های صوتی نیستان با ترکیبی دلچسب و کلام و کلمه و صدا و موسیقی پیوندی تازه و دلچسب میان شما و کلمات ایجاد خواهند کرد و ناب‌ترین لحظه‌های شما را از دل تنگ‌ترین زمان‌های روزانه‌تان می‌سازند.

دشمن‌ترین دوستان

بهزاد بهزاد پور

اگر متولیان و مسئولان فرهنگی یک جامعه خواب باشند، یا ذهنشان خفته باشد، دشمن نیازی به خواب کردن مردم ندارد. زیرا مردم تحت تاثیر سیاست‌گذاری‌های خواب زده مسئولین خود به خود به خواب عمیق فرو می‌روند.... گناه این خواب آلودگی به گردن کیست؟ گناه این تحرکات مبتذل و سطحی مسئولین در برابر تهاجم فرهنگی دشمن از چه کسی ناشی می‌شود؟ جوان هجده ساله امروز ما... اصلا روزگار طاغوت را درک نکرده است، در عصر انقلاب اسلامی رشد کرده و بزرگ شده است، پس چرا خود باخته است؟ چرا ظاهر و باطنش فتوکپی جوانان اروپایی است. چرا نسل انقلاب اسلامی در میان عده‌ای از جوانان ما ادامه نیافت و تکثیر نشد؟.....جوان می‌گوید تا خوراک فرهنگی مرا تامین نکنید و تا فیلم و موسیقی و ادبیات سالم، صدا و سیما و آموزش و پرورش سالم، همانی را که ادعایش را دارید به من ارائه ندهید، من نمی‌توانم گوش و چشم و ذهن و خواسته‌هایم را تعطیل کنم و به همه چیز بگویم اخ...

دشمن ترین دوستان

بهزاد بهزادپور

کتاب و کیف و کره

گفتاری از مصطفی رحماندوست

در سال‌های گذشته می‌گفتم دولتمردان ما کتاب و میف و کره را در یک ستون جا داده‌اند و چون همه این کلمه‌ها با «ک» شروع می‌شود عملا در مسیر توسعه در زیر مجموعه «کیس» جای گرفته‌اند. این حرف را در مصاحبه‌ای گفتم. پیر قلمداری نیز در کیهان مقاله‌ای نوشت و این طنز مرا به عنوان زنگ خطری جدی گوشزد کرد. اما دیدیم که نه از من پیر نشده حرفی شنیده شد و نه از آن پیر جهان دیده. حالا دیگر آن حرف را نمی‌زنم. چرا که در مسیر توسعه اقتصادی بی‌اعتنایی به رشد فرهنگ عمومی را تا حدی می‌بینم که زبان طنز هم از تلخی و دردش گره بر ابرو دارد. هیچ کس مخالف با تو توسعه نیست. ژاپن به سرعت مراحل توسعه را پشت سر می‌گذارد و کره و مالزی نیز بر این راه پای می‌فشارند. اما حاصل کار این شده که ژاپن به نرخ بالایی در زمینه مطالعه دست یافته و مصرف سرانه کاغذ در این کشور با فرهیخته‌ترین کشورها برابری می‌کند در حالی که مالزی هنوز در خم و چک اثبات این قضیه به مردمش است....

بحث ویژه

اقتصاد فرهنگی

مصطفی رحماندوست (نویسنده و کارگردان)

مهدی تجویدی (نویسنده، مدیر مسئول مجله‌ی صبح)

نیستان به روایت نیستان*

*منتخبی از مطالب مندرج در ماهنامه نیستان